

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 19 grudnia 2013 roku powód M. T. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Firma Usługowa (...) wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i zasądzenie od pozwanej gminy K. kwoty 442.785,21 złotych wraz z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 125.486,70 zł od dnia 8 marca 2013 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 152.999,97 zł od dnia 6 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 26.880,89 zł od dnia 6 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 73.119,93 zł od dnia 31 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 64.297,72 zł od dnia 31 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty,

oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej zawarł w dniu 26 czerwca 2012 roku umowę z Przedsiębiorstwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w B., przedmiotem której było wykonanie robót wodno-kanalizacyjnych i gazowych w ramach zadania „Rozbudowa dróg gminnych w K. i Ż. oraz w W.”. Powód podniósł, iż dochodzona pozwem kwota stanowi nieuiszczone przez generalnego wykonawcę wynagrodzenie za prace wykonane przez powoda, zaś pozwany był inwestorem wyżej opisanych robót budowlanych, który ponosi odpowiedzialność w stosunku do podwykonawcy. Powołał się również na pozorność złożonego oświadczenia z dnia 5 lutego 2013 r. o otrzymaniu zapłaty kwoty 125.486,70 złotych (pozew, k. 3 - 5).

W odpowiedzi na pozew wniesionej w dniu 7 lutego 2014 roku pozwana Gmina K. wniosła o oddalenie powództwa w całości, argumentując, iż rozliczenia pomiędzy inwestorem – tj. Gminą K., wykonawcą – tj. Przedsiębiorstwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w B. a powodem M. T. odbywały się płynnie aż do końca 2012 roku, a pozorne oświadczenie woli powoda złożone w dniu 5 lutego 2013 roku nie może wywołać skutków w sferze prawnej pozwanej. Jak wskazała strona pozwana przyjęła ona oświadczenie z dnia 5 lutego 2013 roku za prawdziwe, gdyż brak było okoliczności mogących wzbudzić wątpliwości w tym przedmiocie. Do strony pozwanej nie dochodziły bowiem żadne sygnały o nieprawidłowej współpracy pomiędzy wykonawcą a podwykonawcami, a dotychczasowy przebieg rozliczeń nie wskazywał, że strony umowy podwykonawczej zwracają do wprowadzenia inwestora w błąd co do zasadności uregulowania należności na rzecz Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B.. Pozwana podkreśliła również, że płatności faktury nr (...) oraz faktury (...) zostały wstrzymane dla wykonawcy w związku z nieprawidłowościami oświadczeń podwykonawcy, w których wskazał on na dokonanie płatności na swoje konto. Jednocześnie pozwana wskazała, że roszczenia powoda przewyższają w sposób znaczny wynagrodzenie określone w umowie i przeznaczone na realizację zadań powoda. Ponadto pozwana podniosła również wątpliwość, czy powód zgłosił swoje wierzytelności po ogłoszeniu upadłości przez Przedsiębiorstwo (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B., czy też postanowił całość żądanej kwoty uzyskać od pozwanej (odpowiedź na pozew, k. 84 – 88).

W odpowiedzi na stanowisko strony pozwanej, powód pismem wniesionym w dniu 14 marca 2014 roku ponownie podkreślił zasadność dochodzonych roszczeń, wskazując na bezsporność braku zapłaty przez pozwaną dochodzonych w postępowaniu należności. Jak argumentował powód, wstrzymanie przez pozwaną płatności należności względem wykonawcy tym bardziej uzasadnia roszczenia powoda, gdyż wskazane należności w ogóle nie zostały przez pozwaną uregulowane. Ponadto powód wskazał również na bezzasadność argumentu, zgodnie z którym przekroczone została kwota przeznaczona na realizację jego zadań (odpowiedź na stanowisko pozwanej, k. 167 – 169).

Na rozprawie w dniu 7 stycznia 2015 roku pełnomocnik pozwanej oświadczył, iż zgłoszony w odpowiedzi na pozew zarzut przekroczenia kosztów inwestycji planowanej przez Gminę związany jest wyłącznie z sytuacją, gdyby

Gmina miała ponownie zapłacić te kwoty na rzecz podwykonawcy, pomimo ich wcześniejszej wypłaty na rzecz Przedsiębiorstwa (...). Jednocześnie pełnomocnik pozwanej oświadczył, że nie ma sporu co do wysokości kwot objętych fakturami, na podstawie których powód dochodzi zapłaty (wyjaśnienia pozwanej, e-protokół z dnia 7 stycznia 2015 roku, 01:22:35 i nast.).

Na rozprawie w dniu 21 stycznia 2015 roku powód M. T. wyjaśnił, iż otrzymał część wynagrodzenia za wykonane prace, zaś kwota dochodzona pozwem stanowi pozostałą część nieuiszczonego wynagrodzenia (wyjaśnienia powoda, e-protokół z dnia 21 stycznia 2015 roku, 00:08:16 i nast.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 12 czerwca 2012 roku pomiędzy pozwaną Gminą K. (inwestor) a Przedsiębiorstwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w B. (wykonawca) została zawarta umowa nr (...).272.10.2012, której przedmiotem było wykonanie zadań inwestycyjnych pod nazwą „Rozbudowa dróg gminnych w K. i Ż. oraz w W. wraz z budową infrastruktury technicznej”. W umowie ustalono, że wykonawca dokona samodzielnie robót z zakresu branży drogowej, zaś pozostały zakres robót wykonawca wykona poprzez podwykonawców, m.in. poprzez Firmę Usługową (...). Za wykonanie przedmiotu umowy strony ustaliły wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 5.783.085,88 zł brutto, w tym łącznie na branżę wodno – kanalizacyjną: 841.395,04 zł brutto, zaś na branżę gazową: 196.741,93 zł brutto (§ 12 umowy, k. 66). Ponadto strony ustaliły, iż wykonawca zobowiązany jest dołączyć do wystawionych przez siebie faktur podpisane oświadczenie podwykonawcy o wzajemnym całkowitym uregulowaniu należności pomiędzy wykonawcą i podwykonawcą związanych z wykonaniem robót budowlanych objętych umową, zaś brak oświadczenia stanowi podstawę do odmowy zapłaty wynagrodzenia na rzecz wykonawcy w części należnej podwykonawcy (§ 19 pkt 3 i 5 umowy, k. 67v).

W dniu 26 czerwca 2012 roku pomiędzy powodem M. T. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Firma Usługowa (...) (podwykonawca) a Przedsiębiorstwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w B. (zamawiający) została zawarta umowa nr (...), której przedmiotem było wykonanie robót wodno-kanalizacyjnych i gazowych w ramach zadania „Rozbudowa dróg gminnych w K. i Ż. oraz w W.”. Na mocy tej umowy powód zobowiązał się do wykonania prac będących przedmiotem umowy, zaś Przedsiębiorstwo (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. – do zapłaty wynagrodzenia za wykonane prace. Strony ustaliły termin zakończenia robót do dnia 24 września 2012 roku w W., do dnia 23 lipca 2012 roku w K. i do dnia 1 października 2012 roku w Żałobnicy oraz wynagrodzenie brutto w wysokości 997.297,79 złotych (umowa, k. 12 – 17).

Aneks do w/w umowy, zawartym w dniu 19 lipca 2012 roku, strony dokonały zmiany terminu zakończenia robót do dnia 31 maja 2013 roku (aneks, k. 18).

Wykonanie przez powoda objętych umową robót wodno-kanalizacyjnych i gazowych w terminie i z należytą starannością zostało potwierdzone w protokołach odbioru robót (protokoły k. 26, 29, 32, 35, 37, okoliczności niesporne). W dniu 31 maja 2013 roku powód dokonał zgłoszenia zakończenia robót w całości, zaś strona pozwana przyjęła zdane prace bez zastrzeżeń (k. 38).

Z tytułu wykonanych robót wodno – kanalizacyjnych i gazowych powód wystawił następujące faktury VAT:

- fakturę VAT nr (...) na kwotę 102.021,71 zł netto (125.486,70 zł brutto) z terminem płatności do dnia 7 marca 2013 roku,

- fakturę VAT nr (...) na kwotę 21.854,38 zł netto (26.880,89 zł brutto) z terminem płatności do dnia 5 czerwca 2013 roku,

- fakturę VAT nr (...) na kwotę 124.390,22 zł netto (152.999,97 zł brutto) z terminem płatności do dnia 5 czerwca 2013 roku,

- fakturę VAT nr (...) na kwotę 59.447,10 zł netto (73.119,93 zł brutto) z terminem płatności do dnia 30 sierpnia 2013 roku,

- fakturę VAT nr (...) na kwotę 52.274,57 zł netto (64.297,72 zł brutto) z terminem płatności do dnia 30 sierpnia 2013 roku.

W dniu 5 lutego 2013 roku powód złożył oświadczenie o uregulowaniu przez Przedsiębiorstwo (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B. należności wynikającej z faktury nr (...) z dn. 5 lutego 2013 roku, wystawionej przez powyższą spółkę dla Gminy K. (oświadczenie k. 124).

Przedsiębiorstwo (...) wymagało od podwykonawców składania oświadczeń dotyczących uregulowania ich należności przez (...), zaś odmowa złożenia oświadczenia zagrożona była odmową przyjęcia faktury. W okresie trwania umowy powód kilkakrotnie składał niezgodne z prawdą oświadczenia potwierdzające uregulowanie należności przez wykonawcę. Podobnie czynili również inni podwykonawcy, którzy zawarli umowy z Przedsiębiorstwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w B.. Wprawdzie sprzeciwiali się oni żądaniu składania nieprawdziwych oświadczeń, jednakże z uwagi na obawę odmowy przyjęcia faktur za wykonane prace, a co za tym idzie – odmowę zapłaty wynagrodzenia za wykonane prace – składali takie oświadczenia. Generalny wykonawca płacił bowiem podwykonawcom dopiero po uzyskaniu środków finansowych od Gminy K., której zgodnie z umową (...) zobowiązany był przedstawić oświadczenia podwykonawców o rozliczeniu należności (zeznania świadka J. R., e-protokół z dnia 7 stycznia 2015 roku, 00:06:10 i nast., zeznania świadka J. M., e-protokół z dnia 7 stycznia 2015 roku, 00:27:09 i nast.; zeznania świadka B. P., e-protokół z dnia 4 lipca, 00:20:00 i nast., wyjaśnienia powoda e-protokół z dnia 21 stycznia 2015 r. adnotacje 00:11:09 – 00:16:41, oświadczenia k- 97, 102, 119v, 124).

Oświadczenie z dnia 5 lutego 2013 r. zostało złożone dla pozorów, w celu przyjęcia przez Przedsiębiorstwo (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B. faktury nr (...) (na kwotę 125.486,70 złotych) wystawionej przez powoda. Był to wymóg (...), który uzależniał od złożenia takiego oświadczenia przyjęcie faktury podwykonawcy. Wcześniejsze należności również poprzedzone takimi pozornymi oświadczeniami zostały uregulowane przez (...), choć z opóźnieniem (wyjaśnienia powoda e-protokół z dnia 21 stycznia 2015 r. adnotacje 00:11:09 – 00:14:52, 00:19:58)

Do pozwanej Gminy K. nie docierały żadne sygnały o nieprawidłowej współpracy pomiędzy powodem a Przedsiębiorstwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w B.. W związku z tym Gmina nie miała żadnych wątpliwości co do prawdziwości złożonego przez powoda w dniu 5 lutego 2013 roku oświadczenia (zeznania świadka K. M., e –protokół z dnia 4 lipca 2014 roku, 01:31:53 i nast.).

Słaba kondycja finansowa Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. stała się wiadoma stronie pozwanej dopiero w okolicach kwietnia – maja 2013 roku. Trudne położenie Spółki było bowiem wiadome wyłącznie w kręgu jej pracowników. Powód również nie informował pozwanego o kłopotach z płatnościami aż do kwietnia - maja 2013 r. (zeznania świadka J. M., e-protokół z dnia 7 stycznia 2015 roku, 00:35:26 i nast., zeznania świadka T. R., e-protokół z dnia 7 stycznia 2015 roku, 00:52:59 i nast., wyjaśnienia powoda e-protokół z dnia 21 stycznia 2015 r. adnotacje 00:17:42)

W dniu 12 marca 2013 roku Przedsiębiorstwo (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. zwróciła się do powoda z prośbą o przedłużenie terminu spłaty zadłużenia w kwocie 370.286,70 zł, powołując się na trudną sytuację finansową i zobowiązując się do spłaty zadłużenia niezwłocznie po otrzymaniu zapłaty od inwestora, tj. od Gminy K. (pismo k. 39).

W dniu 6 czerwca 2013 roku Gmina K. zawiadomiła powoda o odstąpieniu od umowy z winy wykonawcy, tj. z winy Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B., wzywając jednocześnie powoda do stawiennictwa celem przeprowadzenia inwentaryzacji placu budowy (pismo k. 53). Zgodnie z protokołem inwentaryzacji wykonanych robót w dniu 18 lipca 2013 roku komisja zatwierdziła wykonanie przez powoda robót wodno-kanalizacyjnych i gazowych, nie wnosząc w tym zakresie żadnych zastrzeżeń (protokół k. 60).

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim, V Wydziału Gospodarczego z dnia 24 lipca 2013 roku ogłoszono upadłość Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B., obejmującą likwidację majątku spółki (odpis postanowienia, k. 46).

W dniu 14 maja 2013 roku powód wezwał Przedsiębiorstwo (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B. do zapłaty umówionego wynagrodzenia (wezwanie k. 71).

Z uwagi na brak zapłaty wymagalnych należności, nakazami zapłaty zasądzono od Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. na rzecz powoda następujące należności:

- nakazem zapłaty Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 24 czerwca 2013 roku (sygn. akt X GNc 702/13) zasądzono kwotę 125.486,70 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 8 marca 2013 roku do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania,
- nakazem zapłaty Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17 lipca 2013 roku (sygn. akt X GNc 873/13) zasądzono kwotę 152.999,97 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania,
- nakazem zapłaty Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 8 lipca 2013 roku (sygn. akt V GNc 1590/13) zasądzono kwotę 26.880,89 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania.

(nakazy zapłaty, k. 41, 43, 45)

Przedsiębiorstwo (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. już w początkowym okresie trwania umowy o roboty budowlane, złożyła Gminie prawidłowe oświadczenie o dokonaniu cesji swoich przyszłych wierzytelności na rzecz Banku. Wszystkie wpłaty z tytułu wystawionych przez (...) faktury były dokonywane na rachunek bankowy wskazany w ramach cesji (zeznanie świadka R. O., e-protokół z dnia 4 lipca 2014 roku, 01:01:19 i nast., k. 188, pismo (...) k-204, potwierdzenia wpłat k-93,98, 101, 106, 111 114, 120, 125, 135, 149).

W dniu 23 sierpnia 2013 roku Gmina K. oświadczyła, że dokonuje potrącenia przysługujących jej w stosunku do Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. wierzytelności z tytułu kary umownej na skutek odstąpienia przez Gminę K. z winy wykonawcy od umowy z dnia 12 czerwca 2012 roku oraz kary umownej na skutek odstąpienia przez Gminę K. z winy wykonawcy od umowy z dnia 20 marca 2013 roku (pismo Gminy K., k. 136-137).

Pismami z dnia 22 października 2013 roku i 12 listopada 2013 roku powód wezwał pozwaną Gminę K. do zapłaty należności wynikających z wymienionych powyżej faktur VAT (wezwania k. 72-74), jednocześnie składając oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia z dnia 5 lutego 2013 roku, którego treść stwierdzała uregulowanie należności z faktury VAT nr (...) z dn. 5 lutego 2013 roku wystawionej przez Przedsiębiorstwo (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. dla Gminy K. (pismo k. 75).

Wezwanie do zapłaty z dnia 22 października 2013 r. wskazujące 7 – dniowy termin płatności zostało doręczone pozwanemu w dniu 28 października 2013 r. (wezwanie k-72, potwierdzenie odbioru k- 76).

Powyższy stan faktyczny (w zasadzie niesporny pomiędzy stronami) Sąd ustalił w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy w postaci dokumentów, których wiarygodności i istnienia żadna ze stron nie kwestionowała oraz uzupełniająco w oparciu o zeznania świadków i wyjaśnienia powoda. Sąd nie znalazł podstaw, by powyższym dowodom odmówić wiarygodności i mocy dowodowej. Sąd nie dał wiary natomiast zeznaniom świadka B. P. w zakresie dotyczącym braku jego wiedzy co do stawianego wymogu składania oświadczeń podwykonawców o uregulowaniu na ich rzecz płatności przez wykonawcę. W ocenie Sądu, z uwagi na fakt, iż świadek pełnił funkcję prezesa Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B., niewiarygodne jest twierdzenie świadka, jakoby nie wiedział, czy do przyjęcia faktur od podwykonawców wymagane były oświadczenia o wzajemnym uregulowaniu płatności pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą. Potwierdzają to również zeznania świadka J. R., która wprost

zeznała, iż to prezes Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej zarządził obowiązek odmowy przyjmowania faktur, do których nie były dołączone oświadczenia podwykonawców o dokonanej na ich rzecz płatności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest częściowo zasadne.

Powoda M. T., jako podwykonawcę i Przedsiębiorstwo (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B., jako generalnego wykonawcę łączyła umowa o roboty budowlane. Inwestorem była pozwana Gmina K. w oparciu o zawartą z (...) umowę, w której powód został wprost zgłoszony jako podwykonawca.

Zgodnie z art. 647 k.c. przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Skoro obowiązkiem powoda było wykonanie robót wodno – kanalizacyjnych i gazowych zgodnie z postanowieniami umowy, prawem budowlanym, dokumentacją techniczną, polskimi normami oraz zasadami sztuki budowlanej i wiedzy technicznej, zaś obowiązkiem Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. była zapłata należnego powodowi wynagrodzenia, w terminach i na warunkach określonych w umowie, protokolarnie przekazanie powodowi terenu budowy i dokonanie odbioru końcowego uznać należy, iż przedmiotowa umowa spełnia wymogi konieczne do zakwalifikowania jej jako umowy o roboty budowlane.

Zgodnie z art. 647¹ § 1 k.c. w umowie o roboty budowlane, o której mowa w art. 647, zawartej między inwestorem a wykonawcą (generalnym wykonawcą), strony ustalają zakres robót, które wykonawca będzie wykonywał osobiście lub za pomocą podwykonawców. Do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora.

W przedmiotowej sprawie inwestor, tj. Gmina K. ustaliła z wykonawcą, tj. Przedsiębiorstwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w B., że wykonawca wykona siłami własnymi roboty z zakresu branży drogowej, zaś pozostały zakres robót wykonawca wykona poprzez podwykonawców: Z.E. E. i Firmę Usługową (...) (§ 11 pkt 1 i 2 umowy nr (...) .272.10.2012 z dnia 12 czerwca 2012 roku). Na podstawie treści powyższej umowy uznać więc należy, że pozwana Gmina K. wprost wyraziła zgodę na zawarcie przez wykonawcę umowy z powodem. Umowa taka została zawarta z powodem w dniu 26 czerwca 2012 roku.

Powód M. T. wykonał ciążący na nim obowiązek wykonania robót wodno – kanalizacyjnych i gazowych, zgodnie z zawartą umową. Świadczą o tym protokoły odbioru prac z dnia 5 lutego 2013 roku, 6 maja 2013 roku, 31 lipca 2013 roku oraz protokół w inwentaryzacji wykonanych robót, w którym inwestor w dniu 18 lipca 2013 roku poświadczył, iż nie wnosi uwag do dokumentacji powykonawczej, a wszystkie prace budowlano – montażowe zostały wykonane prawidłowo. Z tytułu wykonanych robót powód wystawił również faktury VAT.

Zgodnie z art. 647¹ § 5 k.c. zawierający umowę z podwykonawcą wykonawca oraz inwestor ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę. Przepis ten wprowadza jako zasadę solidarną odpowiedzialność inwestora i generalnego wykonawcy za umowy zawierane z podwykonawcami. W orzecznictwie Sądu Najwyższego został wyrażony pogląd, który Sąd orzekający w pełni akceptuje, iż następstwem zgody inwestora na zawarcie umowy między wykonawcą a podwykonawcą jest powstanie po jego stronie ustawowej, solidarnej odpowiedzialności za dług wykonawcy, który jest jednak cudzym długiem (wyrok SN z dn. 5 września 2012 r., IV CSK 91/12, LEX nr 1275009). Co więcej, odpowiedzialności solidarnej inwestora wobec podwykonawcy na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. nie wyłącza okoliczność zapłaty na rzecz wykonawcy jego wynagrodzenia, ponieważ istota tej regulacji polega właśnie na tym, aby to inwestor był zainteresowany dokonaniem zapłaty także na rzecz podwykonawców, a w szczególności małych przedsiębiorców (uchwała SN z dn. 28 czerwca 2006 r., III CZP 36/06, Biul. SN 2006/6/6). W tym miejscu należy podkreślić również, że

inwestor odpowiada jako faktyczny, a zarazem jedyny recypient świadczenia podwykonawcy, z którym nie jest jednak związany stosunkiem umownym. Inwestor odpowiada na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. solidarnie z wykonawcą za wynagrodzenie podwykonawcy z tytułu wykonania przez niego robót, a podstawową przesłanką tej odpowiedzialności jest właśnie zrealizowanie tych robót. Tym samym dla odpowiedzialności inwestora wystarczy sam fakt wykonania przez podwykonawcę usługi w interesie inwestora, a zgodnej z ustalonym pomiędzy inwestorem a wykonawcą zakresem umowy o roboty budowlane (T. Sokołowski, Komentarz do art. 647¹ Kodeksu cywilnego [w:] A. Kidyba (red.) i in. Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część szczególna, LEX 2014). Odpowiedzialność inwestora, powstała w następstwie wyrażenia przez niego zgody na zawarcie umowy podwykonawczej, ma charakter dodatkowej gwarancji uzyskania wynagrodzenia przez podwykonawcę. Wynika ona z bezwzględnego przepisu ustawy i dla jej przedmiotu oraz granic pozbawione znaczenia są stosunki wewnętrzne oparte na umowie inwestor - wykonawca. Rozwiązanie tej ostatniej umowy nie zwalnia wykonawcy od obowiązków wypływających z umowy o podwykonawstwo. Analogicznie ocenić trzeba skutki odstąpienia inwestora od umowy łączącej go z wykonawcą (wyrok SN z dn. 16 kwietnia 2014 r., V CSK 296/13, LEX nr 1480194).

W przedmiotowej sprawie zachodzą przesłanki odpowiedzialności pozwanej Gminy K. jako inwestora, gdyż pozwana wyraziła zgodę na dokonanie robót przez podwykonawcę (powoda), zaś podwykonawca wykonał roboty wodno – kanalizacyjne i gazowe zgodnie z ustalonym pomiędzy pozwaną a Przedsiębiorstwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w B. zakresem umowy o roboty budowlane. Okoliczność odstąpienia przez pozwanego od umowy łączącej go z (...) nie ma znaczenia dla zaistnienia odpowiedzialności solidarnej inwestora w zakresie objętym pracami już wykonanymi przez podwykonawcę. Biorąc zatem pod uwagę powyższe okoliczności uznać należy, iż pozwany jako inwestor, który wyraził zgodę na zawarcie umowy z powodem jako podwykonawca (...) (na piśmie) ponosi wobec powoda odpowiedzialność z tytułu niezapłaconego przez generalnego wynagrodzenia za wykonane przez powoda prace, w oparciu o treść art. 647 § 5 k.c. Nie mają przy tym znaczenia dla ustalenia tej odpowiedzialności okoliczności dotyczące wiedzy pozwanego o sytuacji finansowej (...), ani dokonywanie wpłat w ramach cesji na rzecz (...).

Wśród roszczeń objętych pozwem została zgłoszona również kwota 125.486,70 złotych objęta złożonym przez powoda oświadczeniem z dnia 5 lutego 2013 r. o uregulowaniu w stosunku do niego należności przez (...). Powód powołał się przy tym na wadę oświadczenia woli w postaci pozorności, wskazując, iż oświadczenie to, podobnie jak i wcześniejsze, zostały złożone dla pozorów w wyniku uzależnienia przez (...) przyjęcia faktury i dokonania zapłaty od złożenia takiego oświadczenia (niezbędnego dla (...) aby uzyskać z kolei zapłatę od inwestora).

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. W piśmiennictwie wskazuje się, że oświadczenie jest złożone dla pozorów, gdy jest symulowane. Symulacja zaś składa się z dwóch elementów. Po pierwsze, strony, które dokonują takiej czynności prawnej próbują wywołać wobec osób trzecich rzeczywiste, prawdziwe przeświadczenie, że ich zamiarem jest wywołanie skutków prawnych, objętych treścią ich oświadczeń woli. Po drugie zaś, musi między stronami istnieć tajne, niedostępne osobom trzecim porozumienie, że te oświadczenia woli nie mają wywoływać zwykłych skutków prawnych (A. Jedliński, Komentarz do art.83 Kodeksu cywilnego [w:] A. Kidyba (red) i in. Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, WKP 2012).

Oba powyższe elementy zachodzą w przedmiotowej sprawie. Zamysłem strony powodowej było bowiem wywołanie w pozwanej Gminie K. prawdziwego przeświadczenia, że należność wynikająca z faktury nr (...) z dn. 5 lutego 2013 roku, wystawionej przez Przedsiębiorstwo (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B. dla Gminy K. została względem podwykonawcy uregulowana. W tym celu powód M. T., w uzgodnieniu z Przedsiębiorstwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w B., złożył w dniu 5 lutego 2013 roku pozorne oświadczenie woli. Pomiedzy stronami istniało również niedostępne osobom trzecim porozumienie, zgodnie z którym powyższe oświadczenie nie miało wywoływać skutków prawnych zgodnych z jego treścią. Jak oświadczył powód, w dacie złożenia oświadczenia należność z przedmiotowej faktury nie została uregulowana, jednakże zdecydował się on na złożenie takiego oświadczenia, z uwagi na żądanie wykonawcy, który zagroził odmową przyjęcia faktury wystawionej przez powoda w przypadku odmowy złożenia oświadczenia o wskazanej powyżej treści.

Podkreślić w tym miejscu należy, iż Sąd w pełni dał wiarę twierdzeniom powoda, iż oświadczenie to zostało złożone dla pozorów, a także wskazanym przez powoda przyczynom jego złożenia. Jednakże zgodnie z dyspozycją przepisu art. 83 § 2 k.c. pozorność oświadczenia woli nie ma wpływu na skuteczność odpłatnej czynności prawnej, dokonanej na podstawie pozornego oświadczenia, jeżeli skutek tej czynności osoba trzecia nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowiązku, chyba że działała w złej wierze. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury nieważność czynności prawnej z powodu pozorności złożonego oświadczenia woli może być stwierdzona tylko wówczas, gdy brak zamiaru wywołania skutków prawnych został przejawiony wobec drugiej strony tej czynności otwarcie tak, że miała ona pełną świadomość co do pozorności złożonego wobec niej oświadczenia woli i co do rzeczywistej woli jej kontrahenta i w pełni się z tym zgadza (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 maja 2014 r., I ACa 806/13). W przedmiotowej sprawie, w oparciu o treść oświadczenia powoda z dnia 5 lutego 2013 roku, pozwana Gmina K. dokonała zapłaty faktury objętej tym oświadczeniem, a zatem w myśl art. 83 § 2 k.c. zwolniła się od obowiązku zapłaty zarówno w stosunku do (...) (dokonując tej zapłaty) jak i wobec powoda. Skuteczność dokonanej przez Gminę (podmiot trzeci) czynności odpłatnej nie została bowiem skutecznie zakwestionowana przez powoda. Strona powodowa nie wykazała bowiem, aby pozwany działał w złej wierze dokonując płatności w oparciu o to oświadczenie (zwłaszcza, że wcześniej również takie oświadczenia były składane i (...) regulował wobec powoda swoje zobowiązania objęte tymi oświadczeniami. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż pozwany o złej kondycji finansowej (...) dowiedział się na przełomie kwietnia i maja 2013 r., a więc już po dokonanej zapłacie, a ponadto trudno byłoby uznać, iż płacąc swoje zobowiązania wynikające z umowy Gmina działała w złej wierze. Okoliczność, iż wierzytelności z umowy z (...) zostały w drodze cesji przelane na (...) również nie oznacza jeszcze wiedzy gminy o złej sytuacji wykonawcy i jej działania w złej wierze zwłaszcza, iż oświadczenie o cesji i wskazanie rachunku na który ma nastąpić zapłata zostały wskazane przez (...) już w początkowej fazie realizacji umowy i nie wpływały na regulowanie należności w stosunku do podwykonawców w okresie do początku roku 2013 r. Solidarna odpowiedzialność inwestora, jak już wskazano wyżej, miała na celu umożliwienie zaspokojenia podwykonawców w sytuacji braku możliwości uzyskania zapłaty od generalnego wykonawcy, występującej najczęściej z powodu jego upadłości (tak jak w niniejszej sprawie). Inwestorzy zatem starają się zabezpieczać przed taką odpowiedzialnością uzależniając płatności od potwierdzenia dokonania zapłaty na rzecz podwykonawcy (najczęściej w formie oświadczeń tych ostatnich) bądź zawierając np.: umowy przekazu. W ocenie Sądu nie można wymagać od inwestora aby (przy braku jakichkolwiek sygnałów o niezapłaconych wcześniej należnościach) wymagał i poszukiwał dodatkowych potwierdzeń czy faktycznie zapłata została dokonana. Na marginesie przy tym można wskazać, iż skoro podwykonawca składa nieprawdziwe oświadczenie, to również w przypadku zwrócenia się do niego bezpośrednio przez gminę o potwierdzenie zapłaty, brak jest podstaw do przyjęcia, iż oświadczyłby odmiennie. Niewątpliwie w praktyce zdarzają się przypadki podobne do rozstrzyganego (czyli składania pozornych oświadczeń) jednakże nie można ich sankcjonować chociażby z uwagi na zakładaną i pożądaną pewność obrotu prawnego. Podwykonawca natomiast mógłby ewentualnie, chroniąc się przed żądaniem składania takich oświadczeń i ewentualnego negatywnego skutku przez powodowanego, domagać się w swojej umowie zawierania umów przekazu wynagrodzenia, co zapewniałoby jemu zapłatę i chroniłoby jednocześnie inwestora przed podwójną zapłatą.

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd uznał roszczenie powoda za częściowo zasadne, to jest w zakresie kwoty 317.298,51 złotych z tytułu wynagrodzenia za wykonane prace, za wyjątkiem kwoty 125.486,70 złotych objętej omówionym wyżej oświadczeniem. Podkreślić jeszcze raz należy, iż Sąd w pełni dał wiarę pozorności oświadczenia co do tej kwoty, jednakże w oparciu o art. 83 § 2 k.c. uznał, iż pozwany zwolnił się z obowiązku zapłaty, spełniając w dobrej wierze świadczenie objęte czynnością pozorną na rzecz (...). W związku z powyższym Sąd na podstawie art. 647 k.c. w zw. z art. 647¹ § 5 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 317.298,51 złotych. Jednocześnie w zakresie kwoty 179.880,86 złotych Gmina K. odpowiada wobec powoda solidarnie z Przedsiębiorstwem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w B. w upadłości likwidacyjnej, którego odpowiedzialność wynika z prawomocnych nakazów zapłaty: Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17 lipca 2013 r. i Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 18 lipca 2013 r., na mocy których Przedsiębiorstwo (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. w upadłości likwidacyjnej zobowiązane jest do zapłaty na rzecz powoda określonych w powyższych nakazach kwot. W zakresie natomiast kwoty 125.486,7 złotych, objętej pozornym oświadczeniem woli powoda, Sąd oddalił powództwo.

O obowiązku uiszczenia odsetek za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W ocenie Sądu zobowiązanie inwestora wobec podwykonawcy do zapłaty wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę ma co do zasady charakter bezterminowy (art. 455 k.c.). Co za tym idzie termin jego spełnienia przez inwestora wyznacza skierowane do niego wezwanie do zapłaty (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2012 r., sygn. IV CSK 91/12, Lex; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 lutego 2014 r., V ACa 746/13, Lex; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 stycznia 2014 r. VI ACa 846/13, Lex). W przedmiotowej sprawie powód wezwał pozwaną Gminę K. do zapłaty w dniu 22 października 2013 roku, wyznaczając jej termin 7 dni do dokonania tej czynności od dnia doręczenia wezwania. Powyższe wezwanie zostało doręczone stronie pozwanej w dniu 28 października 2013 roku, a zatem odsetki należą się powodowi od dnia 5 listopada 2013 r. i od tej daty Sąd zasądził ustawowe odsetki za opóźnienie od kwot żadnych pozwem, oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Stosownie do przepisu art. 100 k.p.c. Sąd rozdzielił koszty postępowania proporcjonalnie do stosunku, w jakim strony utrzymały się ze swymi roszczeniami, tj. 72% dla strony powodowej i 28% dla strony pozwanej.

W tym miejscu należy wskazać, iż Sąd w orzeczeniu o kosztach omyłkowo pominął przy ustalaniu łącznej kwoty kosztów procesu kwotę 7.217,00 złotych z tytułu wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego. W związku z powyższym łącznie koszty procesu wyniosły 36.574,00 złotych (opłata sądowa 22.140,00 złotych, koszty wynagrodzenia pełnomocników stron i opłaty skarbowe – 7.217,00 x 2), a zatem pozwany, który przegrał w 28% powinien ponieść koszty w kwocie 26.333,28 złotych (a nie jak orzeczono – 21.137,04 złotych). Z uwagi na brak możliwości konwalidowania tego błędu z urzędu Sąd wyraża niniejszym ubolewanie, zaś ewentualne rozstrzygnięcie zostanie podjęte w przypadku złożenia zażalenia na to rozstrzygnięcie. Z uwagi na powyższy błąd Sąd zasądził na rzecz powoda kwotę 21.137,04 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania, zamiast prawidłowej kwoty 26.333,28 złotych.

Sąd nie uwzględnił wniosku pełnomocnika powoda zgłoszonego na rozprawie w dniu 21 stycznia 2015 roku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej. Zgodnie z § 2 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2008 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu Sąd może przyznać opłaty wyższe od wskazanych w ust. 1, jeżeli uzasadnia to rodzaj i stopień zawłości sprawy oraz niezbędny nakład pracy adwokata; nie mogą one być wyższe niż sześciokrotne stawki minimalne. Tym samym opłata może zostać ostatecznie ukształtowana na poziomie od jednokrotności do sześciokrotności stawki minimalnej, nie może jednak przewyższać wartości przedmiotu sprawy. Jeżeli przemawia za tym niezbędny nakład pracy pełnomocnika, charakter sprawy oraz jego wkład w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, wówczas sąd może zasądzić opłatę wyższą, która nie może jednak przewyższyć sześciokrotnej stawki minimalnej ani wartości przedmiotu sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2010 r., III CZ 64/10, LEX nr 1223593). W ocenie Sądu, charakter sprawy pod względem jej skomplikowania nie uzasadnia przyznania podwójnej stawki wynagrodzenia. Dokonanych przez pełnomocnika czynności procesowych nie można uznać za inne, niż typowe działania pełnomocnika reprezentującego stronę przed sądem, również ilość rozpraw i zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie stanowią uzasadnionej podstawy do podwyższenia stawki wynagrodzenia pełnomocnika.

Z/ Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.